

Az erdőkáros rovarok ez idei pusztítása a gödöllői erdőségeekben.

Nem mulaszthatom el, a közönséges gyaponecznak (*phalena bombyx dispar*) ez évi fellépéséről a részemről és a gödöllői erdőhivatali erdőtisztek által tapasztalt és észlelt tünetenyeket, kapcsolatban ezen becses lapok mult évi X-ik füzetében közzétett cikkemmel, a nyilvánosság elé hozni.

Mindenekelőtt legyen szabad megemliteni, hogy a mult évben kifejtett azon nézetem, miszerint ezen erdőpusztító rovarfaj lepkéi, a déli szelek által sodortatnak hozzánk, igazoltnak látszik lenni, sőt már most ezen meggyőződésemet biztos alapokra fektethetem, mert a mig a mult évben a gödöllői koronai uradalomhoz tartozó valkói pagonyban, mely a kunsági sikság határát képező erdősült területek vég-erdeje, május havában alig észrevehetőleg csak egyes tovaszált lepkék petefészkeiből származott hernyó volt észlelhető, már ugyanazon év juliushó végével, az imént nevezett pagony a közönséges gyaponecz petefészkeivel olyannyira el volt árasztva, hogy egy ezen pagony északkeleti részén álló gyertyános, minden egyes törzsének délre eső oldala a megszállott lepkék és azok petefészkei által ugy fehérlett, mitha csak hóval lett volna borítva.

A petekeles ez évben a valkói gyertyánosokban ápril hó 15-én, a babathi tölgyesekben ápril hó 22-én, a mácsa-ecs-kendi csertölgyesekben pedig ápril hó 28-án vette kezdetét, és a kelés ideje oly hosszan tartott, hogv még májushó 7-én is lehetett tojással megtelt petefészkekre akadni, melyek petéi tökéletesen épek, tehát kelőképesek voltak.

A petékből kikelt hernyók mindenütt déli irányban terjedtek széjjel. Kikeltök után, mintegy 4—5 napig, csak a fatörzs körül mozogtak, éjjelre egyes csomókba összehuzódva,

csakhamar azonban a fatörzsön felfelé huzódva, megkezdették a falást, mely növekvésökkel oly mérveket öltött magára, miszerint az alig kifejlett lombozatnak, május közepén, már csak váza maradt vissza. Május végével pedig az e rovar által elárasztott lombosaink tökéletesen téli szint öltének magukra, a mikor is ennek következtében megkezdődött a hernyók vándorlása.

Ezen vándorlás közben minden utba akadt cserje, tövis, sőt erdei gyom is áldozatul esett rendkívüli falánkságuknak. A kopaszra falt erdőterületen azonban, a később kelt, tehát növekvésükben visszamaradt, ennél fogva gyengébb hernyók, élelem hiánya miatt éhen veszve, a szó teljes értelmében oly tömegesen heverték a törzsek alatt, hogy ezek hüvelyeit szeszeseperni lehetett.

Az emberi ész és erő ezen erdőkáros rovar illetén kiterjedésének meggátlására elégtelen, mi alatt azonban mi ezen lombosainkra hároltott járványt, minden segedelem és óvszer sikerének reménye nélkül kétségbeeső csüggedéssel szemléltük, az alatt a természet soha meg nem szünő gondviselése e rovar további kiterjedésének gátat emelt. Ugyanis a f. évi július havában beállott hosszas hideg és záporos esőkkel vegyest járó időjárás, a táplálék hiányában éhség által el nem pusztult hernyókat olyannyira lecsigázta, hogy ezek részint fejletlenségük miatt, részint a hideg és folytonos esők által szüntelenül háborgatva, nem bírták magukat bekötni, ezen kedvező körülményhez járult még azon felette szerencsés tény, hogy az elmúlt években itt soha sem észlelt ichneumoknak, az erdőkáros rovarok ezen fürge ellenségeinek egyes fajai léptek fel, mely két megbecsülhetetlen esemény folytán bizton reményleni lehet, hogy a lombverdeinket olyannyira fenyegető csapás jövő évben nem növekedő, de örvendetes mérvben apadó arányban fog mutatkozni.

Az „Erdészeti Lapok“ mult évi X-ik füzetében Dufek Elek pagonygondnok ur által, a gyaponczipete fészkeinek sikár gyökérből kötött kefék által ajánlatba hozott lekeféltetése, illetőleg irtási módja egy a vezetésem alatt álló, a többi erdőterülettől elkülönített, 35 c. holdnyi, mintegy 40—45 éves jó zárlatu tölgyállabban megkiséreltetett, s ezen állab fatörzsein és a fatörzsek alsó ágsarkaiban meglehetősen mennyiségben szemlélt közönséges gyaponczipetefészkei lekeféltettek.

Ezen munkánál, mely márczius elején, a legelső enyhébb napokon vette kezdetét, egy értelmes erdővéd vezetése alatt álló, 10—14 éves fiuk alkalmaztattak, kik 3 méter hosszú fenyőrudakkal, melyek végén rézsutos irányban elhelyezett sikárkefék voltak megerősítve, sorrendben déli irányból haladva, csaknem minden egyes törzsön lekefélték a hozzáférhető petefészkeket.

Ezen keféltetési munkához felhasználtatott a fentnevezett 35 c. holdon 108 napszám, naponként 20 krnyi bérrel, tehát összesen 21 frt 60 kr költséggel, alkalmazásba jött 42 darab nyéllel ellátott sikárfüből készült kefe, melynek előállítása darabszám szerint 24 krba, összesen tehát 10 frt 8 krba került. Minélfogva e 35 c. holdnál felmerült tisztítási költség összege 31 frt 68 krba, vagyis holdanként 90.5 krárt tett ki.

Hogy ezen hernyóirtási módnak alkalmazása sikeres, bizonyítja azon tény, miszerint ezen imént említett és a kísérlet megtételére kifizetett állab a közönséges gyaponczipetehernyóinak ez idén kikelte és fejlődése után is, ép lombozattal diszlett, és tökéletesen kifejlett lombozatától csak is akkor fosztatott meg, midőn a nagyobb mérvű és élénk mozgású hernyóvándorlás, ezen 35 cat. holdnyi területet is belepte, mert ezen külön álló erdőrész $1\frac{1}{2}$ —2 kilométernyi távolsága a nagy erdőterülettől nem bizonyult be elégségesnek arra, hogy ezen undort gerjesztő férget vándorlásában kifáraszthatta volna.

Ámbár azt nem állithatom, hogy ezen hernyóírtási mód, egy már járványilag belepett erdőben, a hernyóokozta falást megakadályozhatná, mégis teljes meggyőződéssel ajánlatba hozhatom e módot ott, a hol a közönséges gyaponecz kifejlődése és pusztító elterjedésének megakadályozásáról van szó, feltéve azonban, hogy az ezen veszélytől fenyegetett vidék erdőségeinek összes birtokosai mindjárt a közönséges gyaponecz első felléptekor köteleztetnének a petefészkeknek legnagyobb szorgalommal történendő felkeresésére és lekefältetésére.

A közel kilátásba helyezett erdőtörvény értelmében felállítandó kerületi erdőfelügyelők lennének hivatta, ez irányban a legpontosabban felügyeleti tisztöknek megfelelni, és a javaslatba hozott elővigyázati, örködési és pusztítási mód alkalmazása, egyelőre egy kielégítőbb módozat hiányában, legbehatóbban lenne figyelmökbe ajánlandó, és ez már annál is inkább, miután teljes meggyőződéssel állithatom azt, hogy a petefészkek lekefältetése a legolcsóbb és a legsikeresebb eszköz, a közönséges gyaponecz kiterjedésének meggátlására.

Az issaszeghi pagonyhoz tartozó szent-királyi erdő-részben mult évben észlelt búcsus-pohoknak (*phalena bombyx processionea*) kifejlődése és kiterjedése ellen, a hernyóknak mult évben megkísérlett összeszedetése és szétzuzatása általi meggátlás, csak nem egészben sikerült, mert ezen 42 holdnyi erdőterületből, hol ezen veszedelmes hernyó mutatkozott, más nagyobb mérvű kiterjedés nem volt észrevehető és az idei petekelés után is ezen területen mutatkozó, nappal fészkekben összecsoportosult hernyók, a kellő utasítással és figyelmeztetéssel ellátott munkások által, legnagyobb részben összeszedettek és megsemmisítettek, minélfogva biztos azon reményem, miszerint jövőre azon örvendetes hirt hozhatom e tisztelt lapok szerkesztőségének és ügybarátainknak tudomására, hogy a gödöllői koronai uradalom erdősége, mely nem csak

ezen híres vidék szépségét emeli, hanem a nálunk honos leg-nemesebb vadnak is kedvelt tanyája, szokott lombdiszében tündököl. — Gödöllőn, 1878.

Kallina Károly,
m. k. erdőmester.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti-Egyesület 1878. évi deczemberhó 1-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelenvoltak: elnök Tisza Lajos ő exeja; Wagner Károly alelnök; Balás Vincze, Ghyezy Emil, Luczenbacher Pál, Szabó Adolf, Székely Mihály, Tisza László választmányi tagok és Bedő Albert egyleti titkár.

I. A titkár a következő pénztári tudósítást terjeszti elő: az egyesület folyó évi összes bevétele a mai napig tett 13.389 frt 68 krt, a kiadások ellenben 10.016 frt 56 krt, mihez képest a készpénzkészlet 3373 frt 12 kr, melyből 1500 frt az első hazai takarékpénztárnál, 1500 frt az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnál van elhelyezve; mely összegből az alaptőke befizetés 577 frt 87 kr, a Deák Ferencz alapítványt illető összeg pedig 1234 frt 60 kr és így e két utóbbi összegnek 1812 frt 47 krral való levonása után a kézipénztárt illető folyó évi bevétel 11.577 frt 21 kr, míg a kiadások összegéből 5002 frt 01 kr oly összeg, mely értékpapírok vásárlására fordítva tőkésítettett, 865 frt 60 kr, pedig mint a Deák Ferencz alapítványt illető bevétel. szintén ezen alaphoz csatolva tőkésítettett, mely két utóbbi kiadás együttes levonása után az eddigi tulajdonképeni kiadások összege 4148 frt 95 kr. Tudomásul vétetik.

II. Olvastatik a jövő 1878. évi egyleti költségvetés tervezetének elkészítésére kiküldött bizottság jelentése.